

DEONTOLOGISCHE CODE MANDATARISSEN

1. Inleiding

De gemeente- en OCMW-raadsleden zijn zich bewust van hun belangrijke maatschappelijke rol. Luisterbereidheid, aanspreekbaarheid en dienstbaarheid van politici via rechtstreeks contact met de bevolking worden als waardevol en noodzakelijk beschouwd in een moderne democratie, inzonderheid naar de zwakkeren toe.

Het is belangrijk dat politieke mandatarissen voor de bevolking bereikbaar en aanspreekbaar zijn. Direct contact met de bevolking is een meerwaarde bij het aan politiek doen. Misbruiken inzake sociale dienstverlening dienen evenwel bestreden te worden. De doelstelling van goed bestuur houdt ook in dat geen tussenkomsten worden verricht die de goede werking van de overheidsadministraties in het gedrang brengen. Vandaar het belang van een goede regeling, zoals beoogd door voorliggende deontologische code inzake dienstverlening aan de bevolking.

Deze deontologische code beoogt in hoofdzaak twee doelstellingen m.b.t. de dienstverlening van de gemeente- en OCMW-raadsleden aan de bevolking:

- enerzijds moeten gemeente- en OCMW-raadsleden de bevolking correct informeren en juist doorverwijzen naar de geëigende ambtelijke dienst. Dit heeft als doel dat de burger in zijn rol van klant van de overheidsadministratie zelf sterker wordt en dat de ambtelijke diensten hun rol van dienstverlener ten volle kunnen spelen;
- anderzijds moeten gemeente- en OCMW-raadsleden streven naar structurele oplossingen voor de problemen die ze bij hun contacten met de bevolking vaststellen zodat de behoefte aan sociale dienstverlening stelselmatig wordt teruggedrongen.

De correcte naleving van de deontologische code kan er toe bijdragen dat ook de deontologie bij de bevolking wordt versterkt en dat vragen naar onoorbare tussenkomsten niet langer worden gesteld.

Dergelijke dienstverlening of onoorbare vragen mogen zich uiteraard niet verplaatsen naar de ambtenarij of naar de lokale uitvoerende organen.

Onderhavige deontologische code behandelt enkel de gedragsvormen van de gemeente- en OCMW-raadsleden inzake dienstverlening aan de bevolking. Deontologische regels m.b.t. andere facetten van de taak van de gemeente- en OCMW-raadsleden kunnen altijd nog toegevoegd worden.

Deze code is ook van toepassing op de leden van het college van burgemeester en schepenen en op de OCMW-voorzitter en het Vast Bureau omdat zij in principe ook allen raadslid zijn. De toepassing van de code mag echter geen afbreuk doen aan de noodzakelijke administratieve contacten die nodig zijn om hun taak van voorbereiding van beleidsdossiers waar te maken.

2. Het statuut van de code

Artikel 1

De deontologische code van de gemeente- en OCMW-raadsleden inzake dienstverlening aan de bevolking, hierna de deontologische code te noemen, is het geheel van beginselen, gedragsregels en gebruiken die de gemeente- en OCMW-raadsleden als leidraad nemen bij hun dienstverlening aan de bevolking. Deze code is ook van toepassing op groepen van gemeente- en OCMW-raadsleden die aan collectieve dienstverlening doen, alsook op medewerkers of derden die in opdracht van gemeente- en OCMW-raadsleden handelen.

Artikel 2

Gemeente- en OCMW-raadsleden die een ander openbaar mandaat bekleden (b.v. provincieraadslid of een parlementair mandaat) houden zich, gelet op een zekere samenhang en functionele wisselwerking tussen deze mandaten, aan de deontologische code voor al hun dienstverlenende activiteiten, ook als zij die uitoefenen uit hoofde van hun ander mandaat.

De gemeente- en OCMW-raadsleden moeten erover waken dat zij, ook buiten hun politieke activiteiten en in het licht van deze code, geen openbare of collectieve dienstverlenende activiteiten ontplooiën die de eer en de waardigheid van hun mandaat kunnen schaden.

Artikel 3

Wanneer in deze code gemakshalve telkens gesproken wordt over de burger of bevolking, moet dit wel degelijk zo worden begrepen dat het niet enkel over een persoon kan gaan, maar ook over een groep, een vereniging of een bedrijf.

3. Algemene plichten, doelstellingen en uitgangspunten

Artikel 4

De gemeente- en OCMW-raadsleden zullen voor de omschrijving van hun eigen dienstverleningsactiviteiten geen termen gebruiken die verwarring creëren met officieel door overheden ingestelde dienstverlening (dus b.v. niet de termen “ombudsman”, “ombudsvrouw”, “ombudsdienst”, “klachtendienst”, “klachtenmanagement”).

Artikel 5

Bij hun optreden in en buiten het gemeente- en OCMW-bestuur en in hun contacten met individuen, groepen, instellingen en bedrijven geven de gemeente- en OCMW-raadsleden voorrang aan het algemeen belang boven particuliere belangen en zij vermijden elke vorm van belangenvermenging.

Artikel 6

Elke vorm van rechtstreekse dienstverlening, informatiebemiddeling of doorverwijzing gebeurt zonder enige materiële of geldelijke tegenprestatie van welke aard ook en mag geen vorm van cliëntenwerving inhouden.

Artikel 7

De gemeente- en OCMW-raadsleden moeten op dezelfde gewetensvolle manier ten dienste staan van alle burgers die op hun dienstverlening een beroep doen, zonder onderscheid van geslacht, ras, huidskleur, afstamming, sociale stand, nationaliteit, filosofische overtuiging, partijvoorkeur of persoonlijke gevoelens jegens hen.

Artikel 8

Tussenkomen bij gerechtelijke en politionele instanties om de juridische besluitvorming in individuele dossiers te beïnvloeden, bijvoorbeeld om een proces-verbaal te laten seponeren, zijn verboden.

4. Specifieke bepalingen

4.1 Het gemeente- en OCMW-raadslid als informatiebemiddelaar en als doorverwijzer

Artikel 9

Het behoort tot de wezenlijke taken van de gemeente- en OCMW-raadsleden om informatie te ontvangen en te verstrekken en om door te verwijzen naar de geëigende diensten of instanties.

Artikel 10

De gemeente- en OCMW-raadsleden stellen informatie ter beschikking over de werking van ombudsdiensten en de diensten die instaan voor het behandelen van klachten van de burger over het optreden van de overheid. Tevens verstrekken ze informatie over bestaande informatiediensten waar de burger voor informatie terecht kan.

Artikel 11

Bestuurlijke en gerechtelijke informatie waarop de vraagsteller geen recht heeft, die de goede werking van de administratie of het gerecht kan doorkruisen of die de privacy van anderen in het gedrang kan brengen, mag door de gemeente- en OCMW-raadsleden niet worden doorgegeven.

Artikel 12

In het kader van hun algemene luisterbereidheid kunnen gemeente- en OCMW-raadsleden de rol vervullen van vertrouwenspersoon.

Artikel 13

De gemeente- en OCMW-raadsleden proberen, waar mogelijk, vraagstellers door te verwijzen naar de geëigende diensten van de administratie, het gerecht, enz., zoals bijvoorbeeld de ombudsdiensten en informatie-ambtenaren die van overheidswege ingesteld of aangesteld zijn om de problemen van de vraagstellers op te lossen, of naar particuliere en overheidsdiensten die professioneel gespecialiseerd zijn in het oplossen van de opgeworpen problemen.

4.2 Het gemeente- en OCMW-raadslid als administratieve begeleider en ondersteuner

Artikel 14

Gemeente- en OCMW-raadsleden kunnen de burgers ondersteunen en begeleiden in hun relatie met de administratie of met betrokken instanties: zij kunnen de burgers helpen om, via de daar-toe geëigende kanalen en procedures, een aanvraag te richten tot de overheid, informatie te verkrijgen over de stand van zaken van een dossier, daarover verdere uitleg en verantwoording te vragen, en voorafgaande vragen te stellen over de administratieve behandeling van dossiers.

Artikel 15

Omdat steeds meer overheidsdiensten en gespecialiseerde diensten een ombudsdienst of klachtendienst hebben ingesteld ter oplossing van conflicten, moeten de gemeente- en OCMW-raadsleden de burger in eerste instantie doorverwijzen naar de bevoegde ombuds- of klachten-dienst.

Artikel 16

Gemeente- en OCMW-raadsleden hebben het recht te vragen naar concrete toelichting bij de bestaande regelgeving of bij een genomen beslissing, naar de stand van zaken van een dossier of de verantwoording voor het niet-beantwoorden van vragen gesteld door de burger.

Artikel 17

Bij het ondersteunen en begeleiden van vraagstellers, respecteren de gemeente- en OCMW-raadsleden de onafhankelijkheid van de ambtenaren en diensten, de objectiviteit van de procedures en de termijnen die als normaal beschouwd worden voor de afhandeling van soortgelijke dossiers.

Artikel 18

Wanneer het gemeente- en OCMW-raadslid optreedt als administratief begeleider of ondersteuner van de burger (artikels 14 t.e.m. 17) wordt de eventuele briefwisseling terzake op naam van de burger gevoerd.

4.3 Tussenkomen

Artikel 19

Bespoedigingstussenkomen, waarbij gemeente- en OCMW-raadsleden een administratieve of gerechtelijke procedure proberen te versnellen in dossiers die zonder die tussenkomst weliswaar een langere verwerkingsperiode, maar toch een gunstig gevolg zouden krijgen, zijn niet toegestaan. Het bespoedigen van het dossier van de ene houdt immers automatisch het vertra-gen van de behandeling van andere dossiers in, wat een vorm van favoritisme is.

Artikel 20

Verzoeken van een gemeente- en OCMW-raadslid om een burger te begunstigen zijn verboden. Tussenkomen bij selectievoerende instanties, die tot doel hebben het bevorderen van kansen op benoeming, aanstelling en bevordering in de administratie en binnen de gerechtelijke sector zijn niet toegestaan.

Artikel 21

Als gemeente- en OCMW-raadsleden om steun gevraagd worden door of voor kandidaten die een bepaalde functie of bevordering ambiëren, dan delen de mandatarissen aan de kandidaten mee dat de benoeming of bevordering gebeurt op basis van de vastgelegde criteria en verwijzen ze de kandidaten door naar de geëigende instanties.

Artikel 22

De gemeente- en OCMW-raadsleden mogen wel informatie inwinnen en doorgeven omtrent de voorwaarden en de organisatie van examens en bekwaamheidstests en de procedures voor benoemingen, aanstellingen en bevorderingen.

Artikel 23

De gemeente- en OCMW-raadsleden mogen zich engageren tot het uitoefenen van toezicht op de objectiviteit van examens of bekwaamheidstests. Om die objectiviteit te garanderen, kunnen zij inlichtingen inwinnen over de evaluatieprocedures en –criteria. Bij de eigenlijke selecties komen zij niet tussenbeide. *A posteriori* kunnen zij wel vragen stellen over de objectiviteit van het examen of de test, of over de objectiviteit van de evaluatie of de selectie, en in geval van overtreding of van vermoeden van overtreding, kunnen zij de tekortgedane partij bijstand verlenen, als die via de geëigende kanalen beroep aantekent.

Artikel 24

De gemeente- en OCMW-raadsleden mogen werkzoekenden op de hoogte stellen van werk-aanbiedingen in de particuliere en de overheidssector. Voor die informatietaak mogen zij geen enkele tegenprestatie, van welke aard ook, beloven of leveren aan de betrokken werkgevers of de werkzoekenden.

4.4 Onrechtmatige en onwettelijke voordelen

Artikel 25

Elke poging tot bevoordeling, waarbij de burger door toedoen van een gemeente- en OCMW-raadslid iets probeert te bereiken wat onrechtmatig of wettelijk niet toelaatbaar is, is verboden.

Artikel 26

Tussenkomen van gemeente- en OCMW-raadsleden met de bedoeling de toewijzing of de uitvoering van contractuele verbintenissen met de overheid te beïnvloeden, zijn verboden.

4.5 Schijndienstbetoon en ongevraagd dienstbetoon

Artikel 27

Alle vormen van schijndienstbetoon, waarbij gemeente- en OCMW-raadsleden bewust maar onterecht de indruk wekken dat zij bij de goede afloop van een dossier daadwerkelijk tussenbeide gekomen zijn (eventueel zonder dat de betrokken burger om een tussenkomst heeft ge-

vraagd) zijn niet toegestaan. Wanneer een burger daar niet om heeft gevraagd, zal het gemeente- en OCMW-raadslid hem niet aanschrijven om hem, in plaats van of naast de officiële kennisgeving, op de hoogte te brengen van de beslissing die genomen werd in een dossier.

Artikel 28

Alle vormen van ongevraagd dienstbetoon, waarbij gemeente- en OCMW-raadsleden daadwerkelijk optreden om de goede afloop van een dossier te waarborgen, zonder dat de betrokken burger daarom gevraagd heeft, zijn niet toegestaan.

4.6 Bekendmaking dienstverlening

Artikel 29

Het gemeente- en OCMW-bestuur zullen op geregelde tijdstippen de lijst van alle gemeente- en OCMW-raadsleden met hun contactgegevens en foto bekendmaken bij de bevolking. Het is de gemeente- en OCMW-raadsleden verboden om publiciteit te maken voor dienstverlenende activiteiten. Zij kunnen, aanvullend op de informatieverstrekking door de lokale overheid, bekendheid geven aan hun bereikbaarheid voor de bevolking. Deze informatieverstrekking wordt beperkt tot het bekendmaken van een of meer contactadressen, naam en mandaat van de gemeente- en OCMW-raadsleden, spreekuren, telefoon- en faxnummer en e-mailadres. In ieder geval kan er geen melding worden gemaakt van de aard van de dienstverlening waarin zij eventueel gespecialiseerd zijn en er wordt geen foto van het gemeente- en OCMW-raadslid gepubliceerd. Die regels gelden niet voor ledenbladen van politieke partijen of eigen politieke publicaties (tenzij ze huis aan huis bedeed worden). Publiciteit voor dienstverlening is niet toegestaan op lokale en regionale radiozenders en op televisiezenders.

Artikel 30

De gemeente- en OCMW-raadsleden maken in hun verkiezingscampagnes en -mailings die gericht zijn op individuen, geen melding van de diensten die zij eventueel voor de betrokkenen hebben verricht. In geen geval mogen zij de indruk wekken dat zij om steun vragen in ruil voor bewezen diensten.

5. Naleving, controle en sanctionering

Artikel 31

De naleving van deze deontologische code veronderstelt openbaarheid als enige fundamenteel structurele oplossing om ongeoorloofde tussenkomsten te verhinderen.

Artikel 32

Het college van burgemeester en schepenen, de OCMW-voorzitter en het Vast Bureau zullen er voor zorgen dat de dossierbehandelende ambtenaren elke tussenkomst (ondermeer uitgaande van politieke mandatarissen en partijfunctionarissen op alle niveaus, vertegenwoordigers van drukingsgroepen en publieke, semi-publieke of privé-hulpverleners) toevoegen aan het desbetreffende administratieve dossier. In de praktijk betekent dit dat:

- gewone informatieve vragen die niet de intentie hebben de visie of de behandelingstermijn van de betrokken ambtenaren te beïnvloeden, niet in het dossier dienen te worden vermeld;
- andere “tussenkomsten” buiten de hiërarchische lijn steeds in het bewuste dossier dienen opgenomen te worden.

Artikel 33

Er wordt in de gemeenteraad een deontologische commissie ingesteld die waakt over de naleving van de deontologische code. Alle fracties maken deel uit van die deontologische commissie. Ook het OCMW duidt enkele afgevaardigden aan. De voorzitter ervan wordt aangeduid door de gemeenteraad.

Ambtenaren of andere personen die geconfronteerd worden met een inmenging van een mandataris of derde die zij in strijd achten met deze deontologische code, wordt verzocht hiervan binnen tien werkdagen melding te maken bij de gemeentesecretaris. Kopie van de melding wordt onverwijld ter kennis gebracht van het betrokken raadslid.

De gemeentesecretaris legt de in het tweede lid omschreven meldingen voor aan de deontologische commissie van de gemeenteraad binnen dertig dagen na ontvangst. De commissie onderzoekt die meldingen op hun gegrondheid. Daarbij moet het recht van verdediging van het betrokken raadslid worden gevrijwaard. Uitspraak moet geschieden binnen dertig dagen na ontvangst.

De termijnen in dit artikel kunnen worden verdubbeld in vakantieperiodes.

Als de commissie een inbreuk op de deontologische code vaststelt, dan zal zij een blaam leggen op de betrokken mandataris.

6. Doorstroming naar het eigenlijke gemeentelijke werk

Artikel 34

In hun dienstverlening aan de bevolking worden de gemeente- en OCMW-raadsleden geconfronteerd met de individuele en collectieve problemen van de burgers. Daarom zullen de fracties in de gemeenteraad en in de raad voor maatschappelijk welzijn minstens één maal per jaar een synthese maken van de meest voorkomende dienstverleningsproblemen waarmee zij worden geconfronteerd.

Dat moet ertoe leiden dat de gemeenteraad en de raad voor maatschappelijk welzijn hun controlerende en regelgevende opdracht doelgerichter kunnen uitvoeren.

7. Datum van inwerkingtreding en evaluatie

Artikel 35

De code treedt in werking voor de gemeenteraadsleden de dag na goedkeuring in de gemeenteraad en voor de OCMW-raadsleden de dag na goedkeuring in de raad voor maatschappelijk welzijn.

Na één jaar toepassing zal de gemeenteraad en de raad voor maatschappelijk welzijn een evaluatie houden met het oog op aanpassing en verbetering van de code.